

Sanontoja säästä

Susanna Viljanen 10. 4. 2012

Illan rusko hyvä usko, aamun rusko päivän pasko

Hyvä usko

Päivän pasko

Aiheuttaessaan ruskon aurinko nousee ja laskee pilvikerroksen - **altostratuksen** - läpi, ja pilven mikrokokoiset vesipisarot siroavat valoa. Koska säärintamat (yleensä) kulkevat lännestä itään ja aurinko nousee idästä ja laskee länteen, niin tällöin **ruskotus idässä merkitsee, että säärintama on kulkenut ohi, kun taas lännessä sitä, että se on vasta edessä**. Mutta tästä on *yksi merkittävä poikkeus*, ja se on silloin, kun ollaan matalapaineen keskellä - lämpimässä sektorissa. Tällöin iltarusko merkitsee, että kylmä rintama on vasta tulossa - ja aamurusko puolestaan sitä, että vasta lämmin rintama on ollut ohi. Tällöin iltarusko päivän pasko, aamurusko hyvä usko, joka tunnetaan myös. Ehkä voidaan todeta että *harmaa ilta aamun rusko, siitä seuraa päivän pasko, harmaa aamu illan rusko, merimiehen hyvä usko*.

Idästä ei tule muuta hyvää kuin aurinko Idän ilmat ilkehimmmät, pohjan pakkaset pahimmat

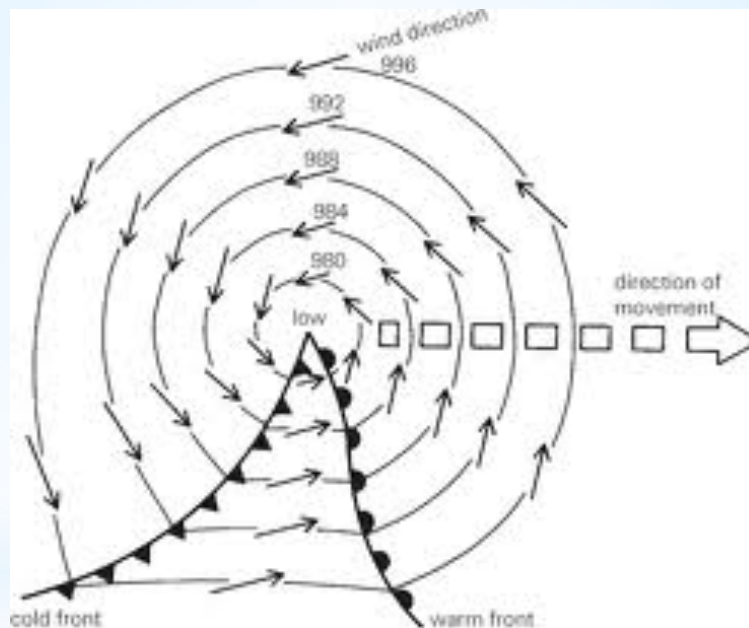
Itätuuli tuo tullessaan huonon sään
ja kylmän sateen.

Pohjoistuuli tuo arktisen ilmamassan
tullessaan.

Tämä johtuu samoin siitä, että matalapaineet kulkevat yleensä idästä länteen ja etelästä pohjoiseen. **Itätuuli merkitsee, että ollaan matalapainesyklonin aivan pohjoispuolella, "huipulla", ja että sadetta on tiedossa - sekä matalapaineen silmä että siihen liittyvä okluusiorintama ovat aivan lähellä ja sää todella huono.** Me jouduimme yhtenä päivänä kolmeen ukkosmyrskyyn ja viiteen muuten-vain-sateeseen itätuulella. Jos sää tulee pohjoisesta, se merkitsee puolestaan korkeapainetta - ja kylmän, purevan arktisen ilmamassan tunkeutumista Suomen leveysasteille.

Lännen tuulet lämpimimmät, etelästä elämän tuulet

Suomen leveysasteilla länsituulet ovat vallitsevia, ja länsituulet tuovat mukanaan Atlantilta lämmintä ilmaa. Tuulen kääntyminen läntiseksi merkitsee lämpimän rintaman tuloa, ja etelästä taas, että "elämän tuuli" joka tuo mukanaan lämpimän sateen, on tiedossa. Kolmannella kotimaisella *wind from south has rain on its mouth*. Lämpimän saderintaman iskiessä **tuuli tulee suoraan etelästä** ja tuo sateen mukanaan.

Pilyet niinkuin sukset, avaa sateen ukset

Pilyet kuten reen jalas, ota silloin purjeet alas

Tämä on selkeääkin selkeämpi viittaus **cirruksiin**, "myrskynkoukkuihin", joka on eräänlainen pilvien pahanilmanlintu; se viittaa, että **matalapaine ja lämmin saderintama on tulossa**. Tuuli on nousussa, ja noin 12 tunnin kuluessa pilvet lauttaantuvat **cirrostratukseksi**, siitä **altostratukseksi** ja edelleen **nimbostratukseksi**, ja sadetta on tiedossa. Tuuli voi nousta jopa 20 m/s lukemiin. Englanniksi sanottaisiin *mackerel skies and mare's tails make tall ships have small sails* - "mackerel skies" viittaa cirrocumuluksiin (yläpalleropilviin, jotka muistuttavat makrillin raitoja) ja "mare's tails" puolestaan cirruksiin, jotka ovat kuin tamman häntä.

Tyyntä myrskyn edellä

Tyyneys johtuu matalapaineen silmän saapumisesta, joka vaimentaa sillä hetkellä vallitsevat tuulet. Tuulet ovat kaikkein kovimpia lähimpänä matalapaineen keskustaa, mutta matalapaineen silmässä on tyventä - siellä on hyvin epävakainen sää. Ilma virtaa siellä itse asiassa ylöspäin, ruokkien lähestyvää myrskyä. Mutta kun tuo matalan silmä on ohi, on odotettavissa todella paha rajuilma - mukaanlukien ukkoset.

Sateeks' päivä sierii, poudaks' kuu kierii

Halo auringon ympärillä - lämmin rintama on tulossa ja pian on sadetta tiedossa!

Halo kuun ympärillä - kylmä rintama kulkee ohi

Halo koostuu **cirrostratus**-kerroksesta, joka puolestaan koostuu jääkiteistä. Nuo pienet jääkiteet toimiva kuin prismoina, jotka sirovat kuun tai auringon valoa. Tuo **cirrostratus** puolestaan ilmentää **lämpimän rintaman saapumista**. Kun se on auringon laskiessa lännessä, se tietää että seuraavana päivänä sataa. Halo kuun ympärillä puolestaan merkitsee, että **matalapaine on jo kulkenut ohi, ja seuraavana päivänä on kaunista**. Mitä kirkkaampi halo, sitä todennäköisempää se on.

Mitä korkeammat pilvet, sitä kauniimpi sää

Korkeapaineella pilvet ovat ylhäällä, ja yläpilvet - cirrocumulus, helmiäispilvet - tietävät kaunista säätä. Kuvassa cirrocumuluksia.

Luoteistuuli pilvet luuti

Tuulen kääntyminen luoteiseksi merkitsee, että kylmä rintama on kulkenut ohi, ja pilvet alkavat hajota. Tiedossa on kaunista säätä.

Kun aamun sateenkaaren näät, siitä seuraa huonot säät

Sateenkaari aamulla, jolloin aurinko nousee idästä, näkyy lännestä, joka merkitsee että **saderintama on saapumassa** lännestä itään. Sateenkaari aamulla tietää, että loppupäiväksi on tiedossa huonoa säätä.

Sateenkaari tuulen yllä - sadetta se tietää kyllä, sateenkaari tuulen alla - kaunis päivä taivahalla

Rintama tulossa

Rintama on kulkenut ohi

Tämä johtuu siitä, että jos tuuli tulee sateenkaaren *suunnasta*, sade on tulossa kohti. Jos tuuli puhaltaa *kohti sateenkaarta*, saderintama on jo kulkenut ohi.

Tähtikirkas yö kaiken tuulen syö

Tähtikirkas, pilvetön yö on kylmä ja tyyni.

Kun tähdet yöllä katoaa niin sade aamuun lakoaa

Tähtien katoaminen yöllä tarkoittaa **nimbostratuksen** - lauttaantuneen sadepilven - syntyä. Aamulla on tiedossa joko sadetta tai sumua.

Matalapaineen ohikulku 1: cirrus

Matalapaine varoittaa tulostaan **cirruksilla** eli untuvapilvillä, ”myrskynkoukuilla”. Tuuli on läntinen, ja se kääntyy pian kaakon kautta eteläiseksi. Noin kuuden tunnin sisään cirrukset alkavat lauttautua cirrostratukseksi.

Matalapaineen ohikulku 2: cirrostratus

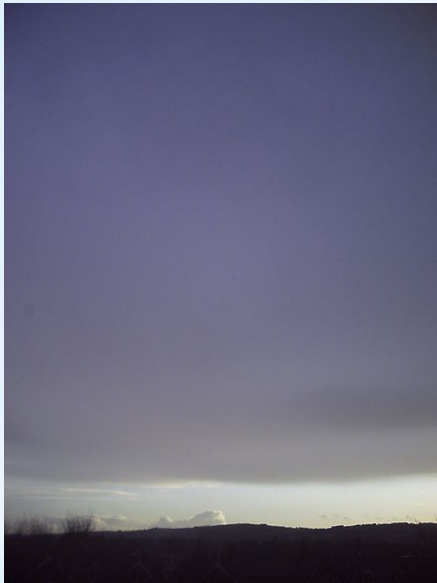
Cirrukset ovat lauttaantuneet nyt **cirrostratukseksi** eli harsopilveksi, joka peittää suuria alueita taivaasta. Tuuli kääntyy pian eteläiseksi ja tulossa on altostratuksia. Ilma kylmenee ja muuttuu painostavammaksi. Tuuli yltyy. Nyt on korkea aika reivata. Sade alkaa 4-12 tunnin sisään.

Matalapaineen ohikulku 3: altostratus

Pilvet laskeutuvat alemmas ja cirrostratus vaihtuu **altostratukseksi** eli verhopilveksi. Tämä keskipilvi on varma merkki lämpimän rintaman ja sitämyötä sateen tulosta, ja nyt on aika kaivaa myrskyfokka esiin. Sade alkaa 2-5 tunnin päästä. Tuuli on nyt kääntynyt täysin läntiseksi. Ilma on painostava.

Matalapaineen ohikulku 4: Lämmin rintama

Lämmin rintama saapuu etelätuulen mukana painostavana. Altostratukset ovat kasvaneet koko troposfäärin yli ulottuviksi **nimbostratuksiksi**. Nimbostratus on yhtenäinen, muodoton sadepilvi. Sadetta kestää 6-12 h. Tuuli voi saavuttaa jopa 20-25 m/s lukemia - sen kovempia, mitä lähempänä matalapaineen silmää ollaan.

Matalapaineen ohikulku 5: Lämmin sektori

Lämpimän rintaman jälkeen tuuli muuttuu hetkeksi kaakoksi, jonka jälkeen se muuttuu lounaiseksi. Sää on hyvin epävakaata, ja taivaalla on cumuluksia sekä nimbostratuksen jäänteitä. Sadetta voi tulla kuuroina. Lämmin sektori kestää noin 4-10 h.

Matalapaineen ohikulku 6: Kylmä rintama

Kylmä rintama liikkuu nopeammin kuin lämmin, ja pian cumulutukset kasvavat **cumulonimbusiksi**, ja sade on kylmää, terävää ja piiskaavaa. Pilvet ovat hajanaisia eivätkä muodosta yhtenäistä pilvikattoa. Tuuli on aluksi lounaasta ja kääntyy etelän kautta kaakkoon. Kylmä rintama menee nopeammin ohi kuin lämmin - yleensä 2-4 tunnissa.

Matalapaineen ohikulku 7: kylmä sektori

Kylmä rintama kulkee yli varsin nopeasti, ja tämän jälkeen saapuu kylmä sektori, jonka jälkeen sää paranee nopeasti. **Tuuli kääntyy luoteiseksi.** Pilvet nousevat ensin altostratukseksi, ohenevat sen jälkeen cirrostratukseksi ja parin tunnin sisään lännessä näkyy cumuluksia ja idässä cirruksia. Matalapaine on kulkenut ohi.